

DE VLAAMSE MINISTER VAN BEGROTING, FINANCIËN EN ENERGIE

NOTA AAN DE LEDEN VAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Personeelskader Vlaams Energieagentschap

1. INHOUDELIJK

1.1 Situering

Deze nota formuleert een voorstel inzake het personeelskader van het Vlaams Energieagentschap. Het Vlaams Energieagentschap (VEA) is een intern verzelfstandigd agentschap van het beleidsdomein Omgeving.

De Vlaamse Regering heeft de missie van het VEA in het Energiebesluit als volgt vastgesteld: *“Het Vlaams Energieagentschap geeft uitvoering aan een op duurzaamheid gericht energiebeleid door de beleidsinstrumenten op een kostenefficiënte en kwaliteitsvolle manier in te zetten.”*

Dankzij het stimuleren van doorgedreven energiebesparingen in verschillende sectoren en het bevorderen van innovatie en de inzet van nieuwe technologieën, moet het VEA een leidende rol vervullen in de transitie naar een duurzaam energiesysteem, dat meer en meer gebaseerd is op hernieuwbare energiebronnen, dat de bevoorradingszekerheid garandeert en dat betaalbaar is voor gezinnen en bedrijven.

De strategische organisatiedoelstellingen van het VEA zijn:

- Het VEA ontwikkelt en implementeert als eerste prioriteit de Europese en Vlaamse beleidsmaatregelen om een lager eindenergieverbruik te realiseren;
- Het VEA ontwikkelt en implementeert de Europese en Vlaamse beleidsmaatregelen voor de bevordering van de energieopwekking uit hernieuwbare energiebronnen en draagt zo bij tot de transitie naar een duurzaam energiesysteem;
- Het VEA ontwikkelt en implementeert de beleidsmaatregelen die voor elk huishouden de basisbehoefte aan energie waarborgen;

- Het VEA bouwt het draagvlak en de organisatienetwerken op die nodig zijn om de transitie naar een duurzaam energiesysteem mogelijk te maken.

Het VEA richt zich dus op beleidsvoorbereiding en -implementatie, draagvlakverbreding, handhaving van de regelgeving en beleidsevaluatie.

Het Vlaamse energiebeleid wordt sterk aangestuurd door drie Europese energierichtlijnen (met betrekking tot EPB, EPC, milieuvriendelijke energieproductie en energie-efficiëntie):

- *Richtlijn energieprestaties van gebouwen 2010/31/EU (2002 en 2010)*: basis voor EPB- en EPC-regelgeving en Vlaams actieplan bijna-energieneutrale gebouwen.
- *Richtlijn hernieuwbare energie 2009/28/EG (2009)*: legt Belgische hernieuwbare energiedoelstelling voor 2020 (13%) vast. Bevat tevens de verplichting tot opmaak van het actieplan hernieuwbare energie, de invoering van een certificeringsregeling voor installateurs van kleinschalige hernieuwbare energietechnologieën en invoering van een verplicht minimumaandeel hernieuwbare energie in gebouwen.
- *Richtlijn energie-efficiëntie 2012/27/EU (2012)*: legt o.a. de verplichting op voor de opmaak van een Vlaams actieplan energie-efficiëntie en langetermijnstrategie renovatie bestaande gebouwen, Vlaamse warmtekaart, uitgebreide beoordeling van het potentieel voor hoogrenderende warmte-krachtkoppeling en een beleidskader voor warmtenetten. Voor grote ondernemingen wordt een verplichte energieaudit ingevoerd. In het kader van de implementatie van deze richtlijn moeten tevens energiebesparingsdoelstellingen worden vastgelegd en opgevolgd.

De Europese energierichtlijnen bevatten gedetailleerde bepalingen met verplicht uit te voeren taken inzake beleidsrapportering, rapportering van energiegegevens, handhaving en inspectie. De omzetting van de richtlijnen in Vlaamse energiewetgeving is niet ruimer of strenger geïmplementeerd dan strikt noodzakelijk (geen goldplating), maar de richtlijnen hebben wel een rechtstreekse en grote impact op de recurrente taken van het VEA.

Gerichte decreets- en beleidsevaluaties zijn structureel verankerd in de bestaande processen van het VEA als volgt:

- Monitoring doelstellingen hernieuwbare energie, warmte-krachtkoppeling en energie-efficiëntie in het kader van de Europese energierichtlijnen en de Vlaamse certificatenquota.
- Evaluatie EPC-regelgeving;
- Decretale evaluatie EPB-regelgeving;

Voorafgaand aan deze decreets- en beleidsevaluaties wordt een uitgebreid stakeholderoverleg georganiseerd.

Gelet op het beperkte personeelskader, zie verderop in deze nota, zet het VEA nu reeds in op dienstverlening via externen, in het bijzonder wat betreft het toekennen van energiepremies via de netbeheerders, de EPB-verslaggeving, de energiedeskundigen voor woningen en publieke gebouwen en de energiedeskundigen voor bedrijven.

Ook de organisatie van centrale examens voor energiedeskundigen en verslaggevers gebouwen, certificatie van installateurs kleinschalige hernieuwbare energie en aanvaarding van energiedeskundigen voor bedrijven is al grotendeels of wordt in de mate van het mogelijke uitbesteed.

1.2 Probleemstelling

Onder andere omwille van verschillende nieuwe Europese richtlijnen die werden uitgevaardigd (richtlijn energieprestaties van gebouwen, richtlijn hernieuwbare energie, richtlijn energie-efficiëntie), is het takenpakket van het VEA substantieel (en objectief vaststelbaar) toegenomen. Het personeelsbestand is echter niet mee geëvolueerd met het takenpakket, zodat het agentschap kampt met een capaciteitsprobleem om haar beleidsvoorbereidende (o.a. in het kader van het proces van de Stroomversnelling en de uitvoering van het interfederaal energiepact) en beleidsuitvoerende rol optimaal te kunnen opnemen.

De jaarverslagen van het VEA en de adviezen van de strategische adviesraad SERV signaleerden de afgelopen jaren dat voor kernprocessen de personeelsbezetting van het agentschap te krap is en niet in verhouding staat tot de jaardoelstellingen van het agentschap. Bijkomende onverwachte en dringende opdrachten leiden steevast tot vertragingen bij de uitvoering van andere taken. Voor verschillende belangrijke jaardoelstellingen moet het agentschap dan ook rapporteren dat ze met vertraging worden gerealiseerd (bv. de taken inzake EPB).

Nochtans moet de Vlaamse Regering grote aanpassingen aan het hele energiesysteem doorvoeren: bij het energie-aanbod, bij de energievraag, bij de infrastructuur, de markten, het regelgevend kader en de steunmechanismen. Die aanpassingen moeten het energiesysteem haalbaar en betaalbaar houden én op termijn hernieuwbaar maken. De klimaat- en energiedoelen voor 2020 zijn immers maar een opstap naar een veel verdergaand Vlaams geïntegreerd energie- en klimaatplan in het kader van een Europese en internationale energietransitie. Het energieverbruik is een belangrijke bron van broeikasgasemissies in Vlaanderen. Ook vanuit het klimaatbeleid verwacht men dus een belangrijke inspanning inzake energiebeleidsmaatregelen.

Op 30 maart 2018 heeft de Vlaamse regering via een conceptnota beslist om het interfederaal energiepact op te nemen in een Vlaams Energie- en Klimaatplan voor de lange termijn. Dit om Vlaanderen voor te bereiden op de omslag en dit met mijlpalen in 2030 en 2050. De opmaak en een stappenplan ter uitvoering van de engagementen vergt nog heel wat voorbereiding en opvolging.

Ook in de “Visie 2050: een langetermijnstrategie voor Vlaanderen” gaat veel aandacht naar de uitdagingen op het vlak van energie. Uit de omgevingsanalyse blijkt dat de industriële structuur van Vlaanderen heeft geleid tot een opvallend hoog energiegebruik.

Het “Zorgen voor een energietransitie” werd dan ook naar voor geschoven als één van de zeven grote transitieprioriteiten voor de Vlaamse regio. Doelstelling is hier om de transitie te bewerkstelligen naar een koolstofarm energiesysteem, dat maximaal hernieuwbaar is en voorziet in een realistische energiemix. Het energiesysteem van de toekomst is duurzaam en verschaft betaalbare en competitieve energie waarvan de bevoorrading verzekerd is. Hierbij wordt gestreefd naar maximale energie-efficiëntie in alle sectoren.

In heel Europa en zelfs wereldwijd, is de energiesector in omwenteling. De centrale energieproductie, transport en gebouwen met een hoog energieverbruik worden vervangen door decentrale productie, en door transport en gebouwen met een laag energieverbruik dat zoveel mogelijk wordt ingevuld met hernieuwbare energiebronnen.

Het ontbreekt het VEA echter aan personeelscapaciteit om alle taken inzake beleidsvoorbereiding en –uitvoering, die o.a. volgen uit de gewenste energietransitie, op zich te nemen en optimaal uit te kunnen voeren.

De SERV heeft al herhaaldelijk aangedrongen op een versterkte klimaat- en energieadministratie door een verschuiving binnen de overheid. De zeer beperkte mankracht staat in schril contrast met de taken die deze diensten uitvoeren en nog meer met de taken die ze zouden moeten doen om een transitieaanpak vorm te geven met meer onderbouwing, meer participatie, meer visievorming, meer netwerking, meer samenwerking, ... (SERV-advies 'Veel vuur voor energie- en kimaatvisies, juli 2017).

De Vlaamse overheidsorganisatie is sterk geënt op uitdagingen zoals water, mest, natuur, bos, vergunningen, ... Dit zijn beleidsthema's die nu grotendeels *business as usual* zijn geworden. Er is op dit moment opvallend minder capaciteit voorzien voor de uitdagingen van de toekomst zoals materialen en energie (SERV-advies 'Nieuwe riemen voor het energiebeleid', juli 2014). Dit blijkt o.a. uit het aandeel dat het beleidsveld Energie vertegenwoordigt in het totale personeelsbestand van het beleidsdomein Omgeving. Een aandeel van 1,7% staat niet in verhouding tot de huidige maatschappelijke impact van het beleidsveld Energie en de maatschappelijke aandacht voor het thema.

De kerntakenoefening die in 2014-2015 werd uitgevoerd, heeft aangegeven dat binnen het VEA slechts in zeer beperkte mate personeel kan worden vrijgemaakt door processen af te bouwen of te optimaliseren. Deze oefening had als doelstelling om het aantal personeelsleden en de middelen die vrijkomen, te gebruiken om de besparingsdoelstelling te bereiken en, zo mogelijk, de kerntaken te versterken.

In plaats van een verdere uitbouw van haar personeelscapaciteit, wordt het VEA momenteel geconfronteerd met een verdere druk op haar personeelsbestand door de opgelegde personeelsbesparing. Het is tot op heden niet mogelijk gebleken om de personeelsbesparing voor de Vlaamse overheid binnen het beleidsdomein (in dit geval het beleidsdomein Omgeving) te verdelen rekening houdend met de leeftijds piramides, de omvang van de entiteiten, de kerntaken en de prioritaire maatschappelijke uitdagingen.

De besparingsdoelstelling van 1950 koppen is gebaseerd op de uitstroom die werd verwacht door pensionering. De personeelsdaling moet worden bereikt door middel van een zeer beperkte vervanging van de personeelsleden die worden verwacht met pensioen te zullen gaan in de loop van de periode 2014-2019. De gemiddelde vervangingsratio van de gepensioneerde personeelsleden ligt op 22% en betekent concreet dat slechts 1 op de 5 gepensioneerden zal mogen worden vervangen. De reeds doorgevoerde bijdrage van het VEA tot de te realiseren personeelsvermindering met 1950 koppen voor de ganse Vlaamse overheid tegen eind 2019 zal bestaan uit een volledige vervangingsstop van personeelsleden die het VEA verlaten omwille van pensionering. In de periode 2014-2019 gaat het om 2 personeelsleden die het VEA niet zal vervangen (1 in 2014 en 1 in 2018).

In haar verslag van oktober 2016 over de personeelsbesparingen bij de Vlaamse overheid, geeft het Rekenhof aan dat de haalbaarheid van personeelsbesparingen vooral afhankelijk is van volgende factoren: specialisatie van de kernactiviteiten, grootte van de entiteit en de leeftijds piramide. De kernactiviteiten van het VEA zijn zeer gespecialiseerd. Het VEA is een van de kleinste entiteiten van de Vlaamse overheid, wat een personeelsvermindering duidelijk bemoeilijkt. Het VEA heeft een relatief jong personeelsbestand met een zeer beperkte uitstroom door pensioneringen (cfr. infra).

1.3 Personeelsevolutie van het VEA in de legislatuur 2014-2019

Deze legislatuur kende het VEA dankzij een personeelsoverdracht die werd goedgekeurd door de Vlaamse Regering een beperkte aangroei van haar personeelsbestand. Tegelijk zet de personeelsbesparingsdoelstelling druk op het personeelsbestand.

	Aantal koppen onder toepassingsgebied personeelsbesparingsdoelstelling	Opmerking
2014	67	3 koppen nog te besparen na de personeelsbesparingen van 2009-2014
2015	66	
2016	78	In kader van begrotingsopmaak 2016 en 2017 werd voor 14 personeelsleden weddekrediet overgeheveld vanuit de Vlaamse Belastingdienst (Vlabel)
2017	77	

De startbasis van het VEA voor de lineaire personeelsbesparingsdoelstelling bedraagt 80 koppen. De te behalen doelstelling onder het toepassingsgebied van de personeelsbesparingsdoelstelling bedraagt 68 koppen (-12 koppen of -15%).

1.4 Samenvatting en voorstel

Het VEA zal aan de personeelsbesparingsdoelstelling van de Vlaamse overheid bijdragen door een volledige vervangingsstop van uitstroom door pensioneringen. Het betreft 2 pensioneringen in de periode 2014-2019.

De kritische grens inzake de beschikbare personeelscapaciteit van het VEA is bereikt. Een verdere afbouw van het personeelsbestand zal structurele problemen veroorzaken en is niet verantwoord, o.m. gelet op de gewenste energietransitie die de Vlaamse Regering wenst door te voeren.

Het beleidsveld Energie is nog maar vrij recent tot ontwikkeling gekomen door verschillende Europese richtlijnen die verplicht moeten worden omgezet in een Vlaams beleidskader. Mature beleidsvelden kunnen personeelsbesparingen opvangen door digitalisering en het vereenvoudigen en rationaliseren van de processen. Voor het beleidsveld Energie is dit niet mogelijk. Voor het omzetten van de Europese richtlijnen werden maar beperkte personeelsuitbreidingen toegekend. De op te nemen taken werden maximaal uitbesteed of zeer efficiënt geïmplementeerd. Er is geen ruimte om op deze processen verder te besparen.

Het beleidsveld Energie staat bijkomend voor enorm grote uitdagingen in kader van de voorbereiding en implementatie van de energietransitie. Het VEA zal hierin een trekkende rol moeten kunnen vervullen. Met een verder ingeperkt personeelsbestand is dat zeker niet mogelijk.

Om een antwoord te geven op de wens van de Vlaamse Regering om een duurzame energie-omslag te realiseren, wordt voorgesteld het VEA voor de verdere duur van de legislatuur uit te sluiten uit de lopende koppenbesparing, die tot doel heeft een afbouw te realiseren tegen 31/12/2019 met 1.950 koppen. Dit betekent concreet dat het personeelsbestand van het VEA dat onder het toepassingsgebied van de besparingsdoelstelling valt, niet zakt onder de toestand per 30.6.2017 zijnde 77 koppen (cfr. stand van zaken zoals aan de Vlaamse Regering als mededeling voorgelegd op 6 oktober 2017).

Met betrekking tot de budgettaire besparing zal het VEA zijn volledige bijdrage blijven leveren. De budgettaire kost van dit voorstel zal in 2018 binnen de beschikbare kredieten worden gefinancierd via een kredietoverdracht vanuit Vlabe.

Vanaf 2019 zullen zowel koppen als budgettaire kost gecompenseerd worden. Deze compensaties kunnen binnen de entiteiten die onder de bevoegdheid van de minister van Begroting, Financiën en Energie ressorteren opgevangen worden.

2. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP DE BEGROTING VAN DE VLAAMSE REGERING

Het advies van de Inspectie van Financiën is verleend op 1 maart 2018. De Inspectie van Financiën acht het geformuleerde voorstel van beslissing noodzakelijk en dus ook doelmatig.

Het begrotingsakkoord werd verleend op 9 mei.

3. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP DE LOKALE BESTUREN

Het voorliggend voorstel van beslissing heeft geen directe weerslag op het personeel, de werkingsuitgaven, investeringen, schuld en ontvangsten van de lokale besturen.

4. WEERSLAG VAN HET VOORSTEL OP HET PERSONEELSBESTAND EN DE PERSONEELSBUDGETTEN

Voorliggend dossier heeft een weerslag op het personeelsbestand van het VEA. Aldus werd het akkoord gevraagd van de Vlaamse minister voor Bestuurszaken. Met het schrijven van 25 april 2018 werd het akkoord betuigd met het niet verder laten dalen van het personeelsbestand van het VEA dat onder het toepassingsgebied van de personeelsbesparingsdoelstelling valt, mits de niet gerealiseerde koppenbesparing wordt gecompenseerd binnen het beleidsdomein Financiën en Begroting.

5. KWALITEIT VAN DE REGELGEVING

Aangezien dit voorstel van beslissing (auto)regulering van de Vlaamse overheid betreft, zijn reguleringssimpactanalyse of wetgevingstechnisch en taalkundig advies niet vereist.

6. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist akkoord te gaan met het niet verder laten dalen van het personeelsbestand van het VEA dat onder het toepassingsgebied van de personeelsbesparingsdoelstelling valt, mits de niet gerealiseerde koppenbesparing wordt gecompenseerd binnen het beleidsdomein Financiën en Begroting.

De Vlaamse minister van Begroting, Financiën en Energie

Bart TOMMELEIN